

ABORDĂRI ISTORICE ȘI TENDINȚE GLOBALE ÎN ASIGURAREA SECURITĂȚII FINANCIARE A BĂNCILOR

Dina MĂRGINEANU, doctorand ASEM

The moldavian economy propose to be a part of global market and of course the banking system cannot developed isolated of bancar international system. The transposition of foreign practice in our system is not a resonant abordation if we think about our specific. In this context they most think about the real situation of bank sector. The historical abordation about the resolution of problems for asiguration of financial security. developed if we now the specific characters of bancar system in wich country.

Economia autohtonă treptat devine o economie de piață globală și respectiv sistemul bancar autohton nu se poate dezvolta în mod izolat de sistemul bancar internațional. Transpunerea practicii străine, în mod direct sistemului autohton nu este o abordare rezonabilă, ținând cont de specificul intern se recomandă să se ia în atenție situația reală din sectorul bancar autohton. Abordările istorice referitoare la rezolvarea problemelor pentru asigurarea securității financiare a băncilor din străinătate s-au dezvoltat diferit, luând în considerare caracteristicile specifice ale sistemelor bancare din fiecare țară.

Prima menționare referitoare la securitatea financiară în sectorul bancar din SUA apare în legătură cu Marea Depresie, în anii treizeci ai secolului trecut. Marea Depresie a dus la falimentul a 9.000 bănci. În anul 1933 pe întreg teritoriul Statelor Unite a fost suspendată activitatea bancară. Președintele țării a introdus o lege, care oferea dreptul de a stabili restricții asupra activității băncilor membre ale Sistemului Federal de Rezerve. În situații de urgență a acelor timpuri legea oferea Președintelui SUA drepturi speciale cu privire la reglementarea operațiunilor creditare, monetare, tranzacțiilor cu metale prețioase, valută; sancțiuni maxime de până la 10 000 de dolari sau privațiunea de libertate pentru 10 ani, care se referă la încălcarea legislației [1, 150].

În scopul asigurării securității financiare a sistemului bancar al SUA a fost adoptată legea Glass-Steagall, care interzicea băncilor comerciale să se angajeze în tranzacții cu valori mobiliare, divizând activitățile comune de investiții ale băncilor comerciale de operațiunile de depozitare-creditare. Motivele pentru o astfel de decizie legislativă de a separa băncile în bănci de investiții și bănci comerciale, a fost teama băncilor de a-și asuma astfel de riscuri excesive, care amenințau cu colaps financiar, precum și cu conflicte de interese între cele mai mari bănci din țară.

În orice sistem bancar, există o reglementare și supraveghere. În sistemul bancar din SUA supravegherea bancară este condiționată de grija organelor financiare de reglementare privind securitatea și stabilitatea băncilor, și include un control general și permanent al lor a activității sistemului bancar. Reglementarea bancară are trei obiective: securitate, stabilitate și structura organizatorică.

Dezvoltarea sistemului bancar american după Marea Depresie a fost însoțită de legi referitoare la securitatea financiară a băncilor. Acesta, de exemplu, este legea privind îmbunătățirea activităților Corporației Federale de Asigurare a Depozitelor, care a sporit cerințele referitoare la capital și legea referitoare la supravegherea băncilor. Această lege se referă la protecția băncilor și cere de la autoritățile federale de reglementare stabilirea standardelor minime de securitate ale băncilor împotriva jafului cu violențe, furtului de proprietate. Această lege se referă la secretul bancar, care a fost adoptată în scopul de a contracara încercările elementelor criminale de a spăla bani prin intermediul băncilor din țară. Conform acestei legi a fost definită politica și procedurile de evidență a tranzacțiilor cu numerar în sume care depășesc 10.000 de dolari.

Acestea, cât și alte legi prevedeau, de fapt, reguli de conduită, punere în aplicare a măsurilor și acțiunilor concrete, referitoare la securitatea financiară a băncilor comerciale.

În Europa prima mențiune referitoare la securitatea financiară a băncilor, de asemenea, este asociată cu Marea Depresiune din anii 30. Aceasta din urmă a suspendat creșterea băncilor mari. În majoritatea țărilor occidentale au avut loc falimente în masă ale băncilor, inclusiv și celor mari, s-a observat o reducere esențială a depozitelor în băncile comerciale, s-a intensificat intervenția statului în activitățile lor. O serie de falimente ale băncilor au nominalizat pe prim plan problema securității și stabilității sistemului bancar și de protecție a intereselor deponenților [2,76]. Guvernul francez preocupându-se de falimentele masive a băncilor, în scopul asigurării securității financiare a băncilor, în primul rând, reglementează activitatea instituțiilor credit-financiare, și în al doilea rând, crează o mulțime de organizații publice de credit prin intermediul naționalizării băncilor comerciale private.

Banca Franței a interzis acordarea creditelor Trezoreriei de Stat. Din punct de vedere a securității financiare, în perioada contemporană Banca Franței execută operațiuni la creditele emise anterior și nerambursate sub denumirea "reglementarea restanțelor". Banca Franței ca nici o altă banca centrală din orice altă țară, duce conturile curente și conturile valorilor mobiliare a persoanelor particulare. Jumătate din aceste conturi aparține angajaților băncii sau pensionarilor acesteia. Legislația impune Băncii Franței obligația de a desfășura activitatea Comisiei privind gradul de îndatorare a persoanelor fizice. Astfel de datorii la Banca Franței în mod constant sunt prezente. Pentru a fi micșorate, din 1993 Banca Franței interzice de a deschide noi conturi pentru persoanele fizice. Din punct de vedere a securității financiare Banca Franței duce evidența împrumuturilor restante în valoare de peste o anumită limită; plățile către fondul social și fondul de asigurări.

Pentru a asigura securitatea financiară, stabilitatea și fiabilitatea funcționării sistemului bancar francez se efectuează reglementarea și controlul de către organe specializate: Consiliul National pentru Credit, Comisia pentru Regulamentarea Bancară și Comisia Bancară. În sistemul bancar modern al Franței, există o serie de probleme care se referă la cursul de cooperare cu bancile din Europa. În Franța, în opinia unor cercetători [2,77], până la moment nu este stabilit un sistem bancar, care ar corespunde unei economii de piață dezvoltată și guvernul nu este pregătit pentru o reformă în sistemul bancar.

În Germania, în timpul Marii Depresii statul a luat măsuri active pentru a salva băncile de la faliment. O serie de falimente bancare a scos în evidență problema securității și stabilității sistemului bancar și protecției intereselor deponenților.

Având în vedere stabilitatea, fiabilitatea și securitatea financiară a sistemului bancar, funcția de supraveghere bancară în Germania este deținută de un organ special - Oficiul Federal pentru Supravegherea Activității Creditare. Pe cont propriu această instituție nu poate lua decizii fără consimțământul băncii federale, ceea ce reduce eficiența procesului decizional în situații de urgență și astfel se reduce timpul pentru a preveni amenințarea în creștere.

Cele mai importante bănci italiene au fost naționalizate în 1933. Acestea din urmă se diferențiază puternic în funcție de statut, modalități de atragere a depozitelor și creditarea clienților. Piața financiară este segmentată și afectată de influența oligarhiei financiare; există un grad înalt de naționalizare a sectorului bancar; o dezvoltare relativ slabă a pieței titlurilor de valoare; întârzierea dezvoltării unor forme moderne de intermediari financiari.

În anii 90 ai secolului XX în Italia are loc un proces lent de privatizare, deoarece italienii văd în acest proces o amenințare a situației economice și financiare a sistemului

bancar. Banca Italiei nu are sub control comerțul exterior al statului. Reglementarea activității bancare în Italia este efectuată de Comitetul Interministerial de Creditare și Economii. Din punct de vedere al securității financiare, italienii consideră, că un astfel de control este eficace.

Marea Britanie după Marea Depresie din anii 30 ai secolului trecut nu a urmat nici exemplul SUA privind separarea băncilor comerciale și de investiții, și nici exemplul țărilor europene privind naționalizarea băncilor. Cu toate acestea, în Regatul Unit, băncile private au primit directive din partea statului referitor la utilizarea capitalului acestora.

Din punct de vedere al securității financiare, Banca Angliei efectuează o abordare individuală a activității fiecărei bănci cu elaborarea unor măsuri, luând în considerație condițiile activității fiecărei bănci în parte și coordonarea acestora cu managementul de vârf al acesteia.

Banca Angliei finanțează ogrele de stat acordând împrumuturi și avansuri Ministerului Finanțelor fără termen limită, apoi acestea pot fi chiar anulate. Banca Angliei direct acoperă deficitul de stat, asigurând finanțarea datoriei publice. O astfel de abordare este în detrimentul securității financiare a sistemului bancar britanic și a băncilor comerciale particulare.

Un număr de țări, care practică islamul, au fost nevoite să creeze un sistem bancar, care diferă considerabil de sistemul bancar european, sistemul bancar al SUA și Japoniei. În Iran, Sudan, Malaezia și Pakistan în sistemul bancar au fost introduse în așa-numitele "principii islamice", ce determină activitatea bancară și financiară și care furnizează servicii pentru clienți fără dobânzi, deoarece legile islamice nu admit obținerea profitului sub forma dobânzilor. În virtutea unei astfel de atitudini față de dobândă, bancherii musulmani sunt nevoiți să caute metode alternative și mijloace de dezvoltare a sistemelor bancare.

Din punct de vedere al securității financiare oferirea serviciilor fără dobândă nu este doar periculoasă. Într-adevăr, o astfel de abordare, în special a operațiunilor de creditare și de investiții, s-ar părea că contrazică principiile de bază ale activității băncilor comerciale. Cu toate acestea, băncile islamice au dezvoltat un sistem de participare la profiturile și pierderile băncilor a clienților acestora. Acest sistem facilitează integrarea unor segmente largi ale populației în sistemul financiar-bancar al țării, creșterea ratelor de economisire și accentuarea activității de afaceri.

Din punct de vedere al securității financiare, astfel de forme de finanțare nu pot fi considerate sigure, dar având în vedere, că un beneficiu pentru societate pentru națiunea islamică este principala regulă de care trebuie să se călăuzească băncile islamice în luarea deciziilor de investiție, această formă este acceptabilă.

O trăsătură distinctivă a sistemului bancar japonez este că pârghiile financiare, după al doilea război mondial, au rămas în mâinile băncilor private. Pentru securitatea financiară a sistemului bancar Guvernul Japoniei a oferit 30 bilioane yeni pentru asigurarea depozitelor bancare și investirea acestor fonduri în acțiuni preferențiale și obligațiuni emise de bănci.

Cu toate acestea, această măsură a fost sortită eșecului. Al doilea pas în asigurarea securității financiare a sistemului bancar din Japonia a fost decizia Guvernului de a naționaliza două bănci insolubile, care se aflau în pragul falimentului. Aceste măsuri, de asemenea, nu au avut succes.

Sistemul și activitatea băncilor japoneze în prezent rămân o structură neadecvată economiei de piață japoneze: băncile din Japonia nu sunt uneori în stare să răspundă rapid schimbărilor de pe piețele financiare mondiale; management slab; lipsa relativă de venituri. În ceea ce privește securitatea financiară, această abordare nu amenință doar activitățile băncilor japoneze, ci creează, de asemenea, condiții pentru extinderea băncilor străine.

Analiza metodicii diagnosticării precoce a stărilor de criză a băncilor a demonstrat prezența tendințelor generale și particularităților în diverse țări, care se caracterizează prin dezvoltarea istorică distinctă a sistemelor bancare, caracteristicile instituționale, transparența informațiilor, suficiența (adecvarea) resurselor pentru reglementare și supraveghere.

Concurența instituțiilor financiare nebankare, inflația, creșterea rapidă a inovațiilor financiare sub forma instrumentelor financiare derivate și serviciilor sunt premise importante pentru dereglementarea pieței bancare.

Procesul de liberalizare a început în Occident începând cu sfârșitul anilor 60 ai sec.XX, când ca urmare a reformelor legislative au fost parțial sau complet eliminate, sau au fost reduse esențial limitările în sfera activității financiare, astfel ca:

- formarea, extinderea rețelei de sucursale, a noilor instituții de credit;
- restricții, interdicții pentru tarife și ratele dobânzilor;
- apariția unor noi tipuri de servicii și instrumente financiare bancare;
- efectuarea operațiunilor cu valori mobiliare corporative ale băncilor comerciale, în special, ridicarea interdicției în Statele Unite.

Ca rezultat, procesul de liberalizare a pieței bancare a contribuit la:

- Creșterea concurenței atât în interiorul, cât și între grupurile de intermediari financiari.
- Creșterea concurenței între bănci, ce oferă întreaga gamă de servicii bancare și instituțiile financiare specializate, care efectuează anumite operațiuni bancare.
- Extinderea de către bănci a nomenclatorului de servicii acordate. De exemplu, băncile specializate exclusiv în furnizarea de servicii clienților corporativi au început să atragă fonduri de la populație și firmele mici, au început să ofere credite de consum.

Asupra modificării administrării afacerilor, tehnologiilor de deservire bancară, organizării eficiente a activităților, acordării de noi servicii a contribuit procesul de răspândire rapidă și masivă a tehnologiilor informaționale, bazat pe folosirea pe scară largă a rețelelor de telecomunicații și mijloacelor automatizate.

Inovațiile tehnologice afectează piețele financiare, în două moduri. În primul rând, ele reduc semnificativ costurile de exploatare, cât și costurile obținerii informațiilor. Tranzacțiile devin mai rapide decât metoda tradițională de comerț, toate calculele care se referă la operațiunile respective sunt automatizate. Utilizarea celor mai recente tehnologii permite de a efectua tranzacții în condițiile cele mai favorabile și de a planifica o strategie optimă. În al doilea rând, utilizarea sistemelor electronice schimbă esența relației dintre dealer și investitor.

Un factor important care influențează dezvoltarea pieței financiare în stadiul actual, este diversificarea structurii investitorilor. Fuziunile bancare, crizele financiare și apariția unui număr mare de investitori instituționali a avut un impact semnificativ asupra structurii participanților la piețele financiare, dar, de asemenea, asupra strategiilor pe care le utilizează pentru a gestiona riscurile și luarea deciziilor investiționale.

Activitatea bancară, de asemenea, este influențată de globalizare. În ultimii 20 de ani, instituțiile financiare au fost influențate pentru o expansiune globală de următorii factorii:

- tendința de a corespunde cerințelor clienților, care dezvoltă activ activitatea sa pe piețele externe;
- căutarea oportunităților noi de utilizare a priorităților profesionale și financiare;
- nevoia de a depăși restricțiile pieței interne, care nu se dezvoltă suficient de dinamic.

Decizia multiplelor companii financiare cu privire la intrarea pe piețele internaționale financiare a fost dictată de dorința de a satisface atât cerințele celor mai

mari clienți transnaționali, cât și de majorarea volumului de investiții străine, care continuă să crească vertiginos și astăzi, depășind creșterea producției mondiale și a comerțului. Astfel, pentru cele mai multe dintre aceste companii, inclusiv, bănci, globalizarea serviciilor financiare a fost nu altceva decât o modalitate de a răspunde nevoilor în schimbare ale clienților. În același timp, multe bănci mari au fost forțate să accepte prejudiciul de reducere a filialelor de peste hotare cu condiția de a nu pierde clienții mari din cauza incapacității lor de a asigura nevoia de servicii financiare în străinătate.

Pentru strategia băncilor, care au obținut cel mai mare succes în procesul de globalizare a serviciilor financiare, este caracteristic faptul, că au putut să-și exercite în mod eficient beneficiile lor profesionale și financiare. O listă a acestor avantaje include o serie de tehnologii-cheie și abordări profesionale în domenii cum ar fi: promovarea de servicii; organizarea operațiunilor de retail; utilizarea sistemelor automatizate de control și de gestionare a documentelor; politica de personal; finanțarea și aprovizionarea.

Trebuie remarcat faptul, că o strategie eficientă a băncilor într-o lume globalizată se caracterizează prin următoarele particularități:

- claritate în definirea obiectivelor și mijloacelor pentru extindere pe noi piețe;
- corespunderea optimă structurii organizaționale existente și caracterului activității;
- orientarea spre viitor, cu un nivel ridicat al independenței sucursalelor.

Pentru unele bănci străine globalizarea are un impact negativ. Urmând clienții săi pe piețele noi, unele bănci se confruntă cu problema reducerii unor indicatori, asociată cu incapacitatea de a oferi servicii competitive participanților pe piețele locale și reducerea, sau chiar lipsa rentabilității sucursalelor.

Printre alți factori care au determinat schimbări majore în sectorul bancar la nivel mondial, se numără următoarele:

- Dezvoltarea companiilor transnaționale (CTN) și a rețelelor lor în toate țările lumii duce la o creștere a nevoilor acestora. Operațiunile băncilor devin mai diverse, apar așa-numitele operațiuni și servicii bancare netradiționale, noi;

- băncile își stabilesc o strategie de dezvoltare, tactici, și protecție la riscuri, concentrându-se nu numai asupra economiei naționale, dar și asupra schimbărilor situației economice mondiale;

- vectorul schimbărilor în sectorul bancar ca urmare a globalizării economiei mondiale, se conchide în faptul, că sectorul nefinanciar și sistemul financiar-bancar ale economiilor naționale, devin mai integrate pe piețele interne și globale, astfel, normele care reglementează tranzacțiile economice interne și externe, se diferențiază tot mai puțin. Dacă sistemul financiar-bancar intern se axează pe depozitarea și redistribuirea resurselor financiare între sectoare la nivel național, atunci piața internațională de capital devine un factor independent în economia mondială;

- economia națională nu poate fi izolată de capitalul străin și de producție. Un număr tot mai mare de bănci deschid sucursale în străinătate;

- o creștere a ponderii în economie a sectoarelor bazate pe cunoaștere duce la faptul că creditarea și investirea în aceste sectoare au o profitabilitate mai scăzută și o perioadă mai îndelungată de recuperare.

Analiza efectuată ale globalizării financiare în sectorul bancar a arătat că:

1. Globalizarea financiară are consecințe pozitive și negative.
2. Factorii care influențează dezvoltarea sectorului bancar internațional, includ:
 - efortul pentru a satisface nevoile clientilor mari, care se dezvoltă în mod activ pe piețele externe;
 - căutarea de noi oportunități de a utiliza prioritățile sale profesionale și financiare;
 - nevoia de a depăși restricțiile pieței interne, ce se dezvoltă insuficient de dinamic.

Dezvoltarea piețelor financiare și diversificarea instrumentelor financiare au mărit posibilitățile de acces la fonduri pentru bănci. Astfel, băncile au intrat și pe piețele de capital la concurență cu societățile de valori mobiliare, de asigurări, fonduri mutuale, fonduri de pensii. Totodată, băncile au fost nevoite să dezvolte noi produse și servicii, să folosească instrumente și tehnici specifice noilor piețe, pentru a putea face față concurenței. Ca urmare, practicile bancare tradiționale – bazate pe atragerea de depozite și acordarea de credite – au trecut pe un plan secundar și au devenit dominante noile activități, cum ar fi tranzacțiile pe piețele financiare și generarea de venituri prin comisioane, care reprezintă surse importante pentru profitabilitatea băncilor.

În contextul accentuării concurenței pe piețele financiare internaționale băncile internaționale nu se limitează numai la efectuarea operațiunilor de creditare, dar se lansează și în operațiuni de mare avengură, sfidând frontierele naționale și fusele orare, oferind clienților său o gamă largă de servicii financiare tot mai sofisticate, precum și operațiuni cu titluri financiare derivate.

Bibliografia:

1. Вулфел Ч. Дж. Энциклопедия банковского дела и финансов: пер. С англ. – Самара: «Фёдоров». - 2000. – 1504 с.
2. Кассис Ю., Феллоу В. Европейские банки в 20 веке и перспективы их развития в начале 21 века // Реферативный журнал. Серия экономика. - 2001. - №3. – с. 76-77.
3. Щербакова Г.Н. Банковские системы развитых стран. – М.: Экзамен, 2002. – 217 с.